

ПРО ДЕЯКІ ШЛЯХИ ОПТИМАЛЬНОГО ПОЄДНАННЯ МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Т.О.Лещенко

Використання дидактичних принципів – це основна вимога до діяльності викладачів у ВНЗ, що впливає зі встановлених педагогікою закономірностей. Виконання основних вимог, що висувають дидактичні принципи навчання, забезпечує необхідну ефективність навчання у виші. Зважаючи на психологічні і педагогічні вимоги, дидактичні принципи навчання є тим чинником, який визначає загальну спрямованість педагогічного процесу, його мету, зміст і методику організації.

Як відомо, основними принципами навчання є: комплексне вирішення завдань освіти, виховання і розвитку; науковість і доступність; зв'язок навчання з життям; систематичність і послідовність; наочність у навчанні; свідомість і активність учнів; оптимальне поєднання методів і засобів навчання; надійність результатів навчання.

У документах про реформу вищої освіти підкреслюється необхідність розширення можливості викладачів у виборі оптимальних методів, форм і засобів навчання. Вибір оптимальних методів, форм і засобів спирається на те, що не було, немає і не буде яких-небудь універсальних підходів до навчання, які б спрацьовували в будь-якій педагогічній ситуації. Ті ж самі методи і форми роботи в деяких ситуаціях будуть корисними, а в інших – неефективними. Успішне вирішення певного педагогічного завдання можливе лише при поєднанні методів, форм і засобів роботи. Керівництво цим дидактичним принципом дає викладачам право вибору методів і форм роботи на науковій підставі. Тому викладачі вишу мають виявляти творчий і раціоналізаторський підхід до справи, ініціативу.

Таким чином, принцип оптимального поєднання методів і засобів навчання спонукає всіх викладачів до методичної творчості. Але головне те, що цей дидактичний принцип відкриває перед викладачами широку можливість для використання досвіду інших досвідчених педагогів, а також для власної дослідницької діяльності в галузі педагогіки.

Викладачі курсу українознавства у своїй педагогічній діяльності намагаються користуватися принципом оптимального поєднання методів, форм і засобів навчання. Так, працюючи над викладанням курсу «Українська і зарубіжна культура», викладачі урізноманітнюють заняття різними методами і формами роботи. Опрацьовуючи зі студентами теми «Предмет і теоретичні проблеми курсу», «Витоки української культури», «Українська культура в умовах тоталітарного режиму», викладач використовує лекційну форму роботи з елементами евристичної бесіди, а опрацьовуючи теми «Культура Середньовіччя», «Культура епохи Відродження» та ін., більше уваги приділяємо самостійній роботі студентів. Індивідуальна робота зі студентами проводиться у формі написання рефератів з тем «Медична культура як специфічна складова культури», «Особливості індійської культури», «Традиції та звичаї українського народу», «Український авангард» та ін. Також із курсу

«Українська та зарубіжна культура» проводяться заняття-екскурсії для вивчення історії і культури Полтави. Поєднання цих форм і методів навчання забезпечує краще засвоєння студентами навчального матеріалу.

Послідовне впровадження принципу оптимального поєднання методів і засобів навчання відбувається і під час викладання ділової української мови. За своїм освітнім змістом ця навчальна дисципліна ґрунтується на знаннях студентів за програмою загальноосвітньої школи (правопис, стилістика, лексика) та передбачає засвоєння основних визначень ділових паперів, їхньої класифікації, а також формування в студентів навичок оформлення ділових паперів.

Другим, не менш важливим напрямом навчальної діяльності студентів під час вивчення курсу ділової української мови є опанування медичною лексикою, формування навичок унормованого, професійно досконалого, інтелігентного мовлення. Зважаємо на те, що лікар як представник інтелігенції не має права на неінтелігентне мовлення, адже саме воно як найадекватніше утворює етику поведінки, забезпечує постійне самовдосконалення і самовияв. Тому втілення концепції функції мовлення спрямоване на утвердження кращих ділових, професійних якостей. Соціальне й індивідуальне в мові нерозривні. Тому саме в забезпеченні єдності особистого і громадського, естетичного й етичного, інтелектуального і морального, професійного і загальноживаного вбачаємо методичну концепцію викладання ділової української мови у медичному ВНЗ.

З метою впровадження такої концепції в навчальний процес застосовуємо різноманітні форми роботи студентів у навчальний і позанавчальний час. Добре зарекомендували себе такі види філологічних вправ як переклад і редагування тексту, які дозволяють найадекватніше оцінити рівень знань студентів із різних розділів практичного курсу української мови. Причому тут застосовуємо диференційований підхід відповідно до основних профільних дисциплін, які вивчаються на медичному і стоматологічному факультетах. Студенти перекладають тексти з анатомії, гістології, опановують навичками володіння основними лексичними конструкціями, якими користується лікар у професійному мовленні, для написання історій хвороб. Значна кількість вправ спрямована на усунення надзвичайно поширених у місцевому мовному середовищі явищ білінгвізму, мовного нігілізму, диглосії.

Дисципліна «Ділова українська мова» в навчальному плані медичних вишів відносно нова, методика її викладання потребує пильної уваги, чіткого дотримання дидактичних принципів навчання, новаторського підходу до їх упровадження в навчально-виховний процес. Усвідомлюючи це, працюємо над постійним удосконаленням системи впровадження дидактичних принципів, особливо ж – оптимального поєднання методів і засобів навчання.